

18/11/2022

Wegwijs in schulden

Webinar 18/11/2022

steunpunt mens
en samenleving

Op het programma

1. Schulden als structureel en maatschappelijk probleem
2. Wat kan je als eerstelijnswerker doen voor iemand met schulden?
3. Wat als de schuldenlast te groot of complex is?
4. Vragenronde

Schulden als structureel en maatschappelijk probleem

Structureel en maatschappelijk probleem

Maatschappelijke tendensen

- Het duurt gemiddeld 5 jaar vooraleer iemand financiële hulp zoekt!
- Toenemende complexiteit in dossiers
- De EISB rapporteren “overlevingsschulden” als grootste schuldoorzaak in de registratiecijfers van 2021
- De EISB rapporteren een divers(er) profiel
- Tendens naar meer “onbemiddelbaren”
- De impact van sociale voordelen is vaak onvoldoende + non-take up door structurele drempels
- Te kort aan betaalbare (sociale) huisvesting

Wat kan je als eerstelijnswerker doen voor iemand met schulden?

Een menswaardig inkomen (proberen) bekomen

- Overzicht in budget creëren
- Het besteedbare inkomen verhogen
 - Brede rechtenverkenning
 - Besparingsmogelijkheden onderzoeken

Het belang van een menswaardig inkomen

Gevolgen van een langdurig tekort aan geld

- Schaarste
- Chronische stress
- Gezondheidsproblemen
- Schaamte
- Sociale uitsluiting

Overzicht creëren

Budgetoverzicht

- Inkomsten/uitgaven
- Digitaal of op papier
- Een systeem dat werkt voor de cliënt

Budgetplanning

- Tools/apps die werken voor de cliënt
 - Tool jaarkalender
 - Budgetplan BIZ Oost-Vlaanderen

Budgetbepaling

- Referentiebudgetten
 - Menswaardig budget
 - Afhankelijk van gezinscontext
 - Budgetcalculator

Budgetoverzicht

CEBUD
WILHELMUS MOORE

JE ADMINISTRATIE OP ORDE

Wat doe je met alle rekeningen, aanmaningen en belangrijke papieren?

Je administratie ordenen is niet de allerleukste taak. Toch is het belangrijk om dit te doen.

Je vindt alle belangrijke papieren snel terug en je weet op welke plaats je alle volgende brieven kan bewaren.

Dat zorgt voor rust in je huis en in je hoofd.

CEBUD
WILHELMUS MOORE

JE ADMINISTRATIE OP ORDE

HOE BEGIN IK ERAAN?

1 PAPIER OF DIGITAAL

Sommige rekeningen of facturen krijg je op papier, andere krijg je via mail, via sms, via doccle of via andere systemen.

Belangrijk is dat je alle papieren op één plek verzamelt. Dat kan op papier zijn of digitaal. Kies voor de manier die voor jou het beste werkt.

2 HOELANG MOET IK ALLES BEWAREN?

Bepaalde documenten moet je verplicht bijhouden, maar niet elk type briefwisseling moet je even lang bewaren. Via de zoekfunctie op www.vlaanderen.be kan je snel terugvinden hoe lang je documenten moet bewaren.

3 IK HEB GEEN TIJD!

Als je van nul moet beginnen, is het ordenen van je administratie inderdaad veel werk. Maak er daarom kleinere opdrachten van en werk elke dag een taak af.

1. Zoek alle documenten en rekeningen bij elkaar.
2. Maak bundeltjes van papieren die met elkaar te maken hebben.
3. Klasseer elk bundeltje in een kaft, liefst op datum.
4. Voeg elke week nieuwe documenten toe in het juiste bundeltje.

WWW.FINANCIIEELREDZAAM.BE

Budgetbepaling

Welke documenten zijn er nodig om een menswaardig inkomen of leefgeld te berekenen?

- Identiteitskaart aanvrager + pincode
- Attest gezinssamenstelling

Bewijzen van uitgaven:

(denk aan rekeninguittreksels, contracten, facturen, ...)

- Als je huurt:
 - Huur
 - Gemeenschappelijke kosten
- Als je eigenaar bent van je woonst:
 - Hypotheekaflossing
 - Onroerende voorheffing
 - Schuldsaldoverzekering
- Maandelijke voorschotten en jaarlijkse afrekeningen van:
 - Gas/stookolie
 - Elektriciteit
 - Water
- Premie brandverzekering
- Internet - telefonie - televisie
- Ziekenfonds
- Hospitalisatieverzekering
- Familiale verzekering
- Kinderopvang
- Te betalen onderhoudsgeld aan ex-partner en/of kinderen
- Indien je een kind hebt dat op kot zit: de kosten van dat kot
- Als je een auto of moto nodig hebt:
 - Premie autoverzekering
 - Overzicht maandelijke brandstofkosten
 - Jaarlijkse verkeersbelasting
- Gezondheidsuitgaven: medicatie, kinesitherapie, logopedie, verzorgingsmateriaal, ...
- Andere uitgaven die je hebt en die hierboven niet staan opgesomd

Bewijzen van inkomsten:

- Arbeid
- Pensioen
- Invaliditeit
- Ziekte-uitkering
- Werkloosheidsuitkering
- Inschakelingspremie
- Premies of tegemoetkomingen
- Kinderbijslag
- School- en studietoelage
- Onderhoudsgeld dat je ontvangt voor jezelf of je kind(eren)
- Vakantiegeld
- Eindejaarspremie/dertiende maand
- Belastingteruggave
- Andere inkomsten die je hebt en die hierboven niet staan opgesomd

Budgetbepaling

Besparingsmogelijkheden onderzoeken

- Bevraag en erken de besparingstips zij al toepassen
- Zoek samen naar bijkomende opties

Op welke uitgaven kan en wil je besparen?

Kiezen waarop je wil en kan besparen is makkelijker als je weet waar je geld naartoe gaat. Verdeel daarom je uitgaven in twee groepen: uitgaven die 'moeten' en uitgaven die 'mogen'.

UITGAVEN DIE MOETEN

Dit zijn uitgaven die je moet maken om niet in de problemen te komen (bv. energie, huur of hypotheek, telefonie, verzekering,...) en om te leven (bv. voeding, kleding)

UITGAVEN DIE MOGEN

Dit zijn uitgaven die je maakt omdat je er zelf voor kiest. Denk maar aan uitstapjes, merkproducten kopen, uit eten gaan, funshopping, sigaretten, ...

Het is vaak gemakkelijker om te besparen op uitgaven die mogen. Alle beetje helpen, dus ook kleine besparingen kunnen een verschil maken in je portemonnee. Belangrijk is dat je zelf kiest waarop je wil besparen. Dan is het gemakkelijker om vol te houden.

Zoek uit welke uitgaven je belangrijk en welke je minder belangrijk vindt. In de minder belangrijke lijst vind je dan allicht wel een uitgavepost waarop je wil en kan besparen.

BELANGRIJKE UITGAVEN

MINDER BELANGRIJKE UITGAVEN

Budgetbepaling

Bereken je eigen referentiebudget.
Hoeveel inkomen heeft jouw gezin minimaal
nodig om menswaardig te leven?

Je huishouden bestaat uit:

Aantal volwassenen:⁽¹⁾

Maak je keuze

Aantal kinderen:⁽²⁾

Maak je keuze

Is er iemand in je gezin met langdurige
ziekte of handicap?

Ja Nee

Naar stap 2 van 3

⁽¹⁾ 18 jaar of ouder en geen recht op kinderbijslag
⁽²⁾ Jonger dan 18 jaar of ouder en recht op kinderbijslag

Ontwikkeld door CEBUD
www.cebud.be

Bereken je eigen referentiebudget.
Hoeveel inkomen heeft jouw gezin minimaal
nodig om menswaardig te leven?

Huur/hypotheek per maand:⁽¹⁾

€

Verbruikerskosten per maand:⁽²⁾

€

Maak de berekening

⁽¹⁾ Kosten voor verwarming, elektriciteit en water per maand. Ken je deze kosten niet? Vul dan het overeenkomstig bedrag uit onderstaande tabel in:

Je bent een	Verbruikerskosten
Alleenstaande	185
Alleenstaande met 1 kind	236
Alleenstaande met 2 of meer kinderen	270
Koppel	214
Koppel met 1 kind	267
Koppel met 2 of meer kinderen	300

Ontwikkeld door CEBUD
www.cebud.be

Het besteedbare inkomen verhogen

Grote uitgavenposten

- Energie
 - Veranderen van energieleverancier: V-Test - VREG
- Telecom
 - Meest voordelige abonnementsformule: beste tarief

Brede rechtenverkenning

- Grote non-take up
- Handig overzicht via financieel redzaam.be
- Regionale website (Antwerpen Stad, Brussel...)

Brede rechtenverkenning

CEBUD
BETRIJF MAS MOORE

RECHTEN UITPUTTEN

Voor personen met een beperkt inkomen

GEZONDHEID

- Tussenkosten gezondheidskosten door ziekenfonds
- Globaal medisch dossier bij huisarts
- Maximumfactuur
- Thuiszorg en gezinszorg
- Vaccinaties voor volwassenen
- Verhoogde tegemoetkoming voor gezondheidszorgen
- Sociale derdebetalersregeling bij huisarts
- Verminderde bijdrage Vlaamse sociale bescherming
- Verminderde bijdrage aan hulpverlening door CCG

ENERGIE EN WATER

- Minimumlevering van elektriciteit en aardgas (budgetmeter)
- Verwarmingstoelage verwarmingsfonds
- Sociaal tarief gas en elektriciteit
- Sociaal tarief water
- Voordelen en premies voor beschermde afnemers
- Gratis energiescan

FINANCIËN

- Regeling begrafeniskosten bij onvoldoende middelen

WONEN

- Huren van een sociale woning
- Huren via een sociaal verhuurkantoor
- Installatiepremie voor dak- en thuislozen
- Vlaamse huurpremie
- Vlaamse huursubsidie
- Vermindering onroerende voorheffing
- Huurdersbonden voor huuradvies
- Kopen van een sociale woning of bouwgrond
- Sociale lening voor woning of bouwgrond
- Vermindering onroerende voorheffing bescheiden woning
- Bouwen en verbouwen: premies
- Geïntegreerde woonbonus

MOBILITEIT

- De Lijn – abonnementen aan verminderd tarief
- Trein NMBS - biljetten aan verminderd tarief
- Minder Mobiel Centrale

VRJE TIJD

- Financiële tussenkosten door ziekenfondsen
- Iedereen Verdient Vakantie
- Rap op Stap
- VRIJUIT
- Vrijtijdsplas of UITPAS
- Financiële tussenkosten door OCMW's
- Volwassenenonderwijs: verminderd inschrijvingsgeld
- Sociaal tarief telecom

JURIDISCHE BIJSTAND

- Juridische eerstelijnsbijstand door de Commissie voor Juridische Bijstand (gratis)
- Juridische eerstelijnsbijstand via de Justitiehuizen (gratis)
- Juridisch advies via de Wetswinkel (betalend)
- Juridische tweedelijnsbijstand (pro-Deadvocaat)

www.financieelredzaam.be

Naam: Datum:

Ingevuld door:

CEBUD
BETRIJF MAS MOORE

RECHTEN UITPUTTEN

Voor gezinnen met kinderen

GEZONDHEID

- Tussenkosten gezondheidskosten door ziekenfonds
- Globaal medisch dossier (huisarts)
- Gratis tandzorg (kinderen jonger dan 18 jaar)
- Basisvaccinaties voor kinderen en jongeren
- Vaccinaties tegen baarmoederhalskanker
- Terugbetaling voorbehoedsmiddelen (vrouwen van 24 jaar en jonger)
- Vaccinaties voor volwassenen

KINDEROPVANG & ONDERWIJS

- Kinderopvang met inkomentarief
- Fiscale aftrek kinderopvang
- Tegemoetkoming in kosten kinderopvang voor werkzoekenden in opleiding
- Schooltoeslag kleuter-, lager en secundair onderwijs
- Studietoelage studenten hoger onderwijs
- Verminderd inschrijvingsgeld hogeschool en universiteit

VRJE TIJD

- Financiële tussenkosten door ziekenfondsen
- Financiële tussenkosten door OCMW's
- Vrijtijdsplas of UITPAS
- Open kampen Scouts & Gidsen Vlaanderen
- BIZON - vakantieactiviteiten
- Op kamp met Kadde
- Rode Kruis - vakantiecampen

FINANCIËLE ONDERSTEUNING

- Groeipakket – kinderbijslagregeling Vlaanderen
- Extra ondersteuning voor kinderen binnen het Groeipakket
- Participatietoelagen voor kinderen binnen het Groeipakket
- Kinderbijslagregeling – kinderen geboren voor 1/1/2019
- Belastingvermindering of terugbetaalbaar belastingkrediet voor kinderen ten laste
- Vermindering onroerende voorheffing voor kinderen ten laste (huurders en eigenaars)
- Hulp bij het betalen van onderhoudsgelden
- Voorschotten op niet-betaalde alimentatie
- Premies en tegemoetkomingen bij geboorte door de ziekenfondsen

MOBILITEIT

- De Lijn – Buzzy Pazz
- De Lijn – gratis voor kinderen < 6 jaar
- Trein NMBS - gratis voor kinderen < 12 jaar
- Trein NMBS – biljet Kind
- Trein NMBS - korting voor grote gezinnen

JURIDISCHE BIJSTAND

- Juridische eerstelijnsbijstand door de Commissie voor Juridische Bijstand (gratis)
- Juridische eerstelijnsbijstand via de Justitiehuizen (gratis)
- Juridisch advies via de Wetswinkel (betalend)

www.financieelredzaam.be

Naam: Datum:

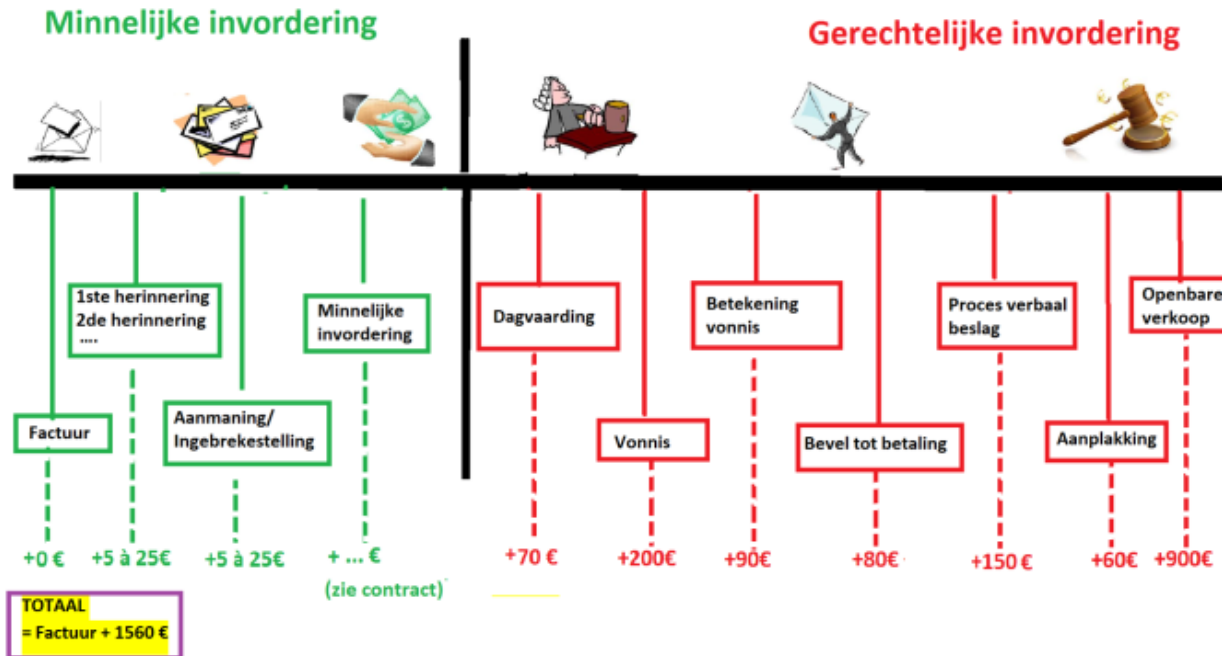
Ingevuld door:

Wat als er schulden zijn?

- Inschatten of een schuld een dringende actie vereist
- Opgelet voor schulderkenning
- Do's en don'ts

Inschatten of een schuld actie vereist

Hoe ver staat mijn factuur/schuld?

Minnelijke invordering

- **Aanmaning tot het betalen van schulden** zonder dat de rechtbank betrokken is
- Schuldeiser doet dit meestal zelf, maar kan ook een advocaat, gerechtsdeurwaarder of notaris inschakelen
- Aanmaningsbrieven sturen, contact opnemen via de telefoon...
- **Geen dwangmaatregelen** zoals loonbeslag
- Wat mag een schuldeiser niet doen? - Eerste Hulp Bij Schulden

Wat kan je als hulpverlener doen bij minnelijke invordering?

- Reageer steeds op een aanmaning!
 - Neem contact op met de schuldeiser
 - Vraag verduidelijking
- Betwist
- Probeer **een realistisch (!) afbetaalplan** af te spreken
- Leg eventueel uit dat er betalingsproblemen zijn

Opgelet voor schulderkenning

- Vraag een bewijs of overzicht van de schulden op bij de schuldeisers
- Zorg ervoor dat je geen schulderkenning doet als je contact opneemt!
 - Neem daarom altijd de volgende zin op in het brief- of mailverkeer met schuldeisers: *Ik bezorg u dit schrijven met alle voorbehoud van recht en zonder nadelige erkenning.*

Gerechtelijke invordering

- Als een aanmaning zonder gevolg blijft, stapt een schuldeiser naar de rechtbank
- Vonnis van de rechtbank (of een andere akte) → beslag op loon, auto, huis, spullen...
- Uitvoering door een gerechtsdeurwaarder: **kosten lopen op!**
- **Opgelet voor overheidsschulden** (belastingen, NMBS, De Lijn...): geen vonnis nodig

Wat kan je als hulpverlener doen bij gerechtelijke invordering?

- Grijp in bij aanmaningsbrieven en probeer gerechtelijke invordering te vermijden
- Vraag raad bij een erkende instelling voor schuldbemiddeling of een andere professioneel (advocaat)
- Overleg met je client en neem samen contact
- Weet dat rechters vaak afbetalingen toestaan ook al weigerde de schuldeiser dat!

Do's en don'ts

- Start nooit een afbetalingsplan vooraleer je een duidelijk budgetoverzicht hebt
- Stel geen afbetalingsplan op voor schulden uit een consumentenkrediet
- Stuur geen brieven uit eigen naam naar de schuldeiser
- Zie je het bos door de bomen niet? Verwijs door naar een gespecialiseerde dienst

Wat als de schuldenlast te groot of complex is?

Doorverwijzen naar een OCMW of CAW

- Budgetbegeleiding
- Budgetbeheer
- Schuldbemiddeling
- (De opstart van) een collectieve schuldenregeling

Budgetbegeleiding, budgetbeheer en schuldbemiddeling

Collectieve schuldenregeling

7. Uitvoering van het afbetalingsplan

Vragenronde

Bedankt!

Aurélie Smets

Tanne Somers

steunpunt mens
en samenleving